

355/1996, de 20 de febrer), que seria l'òrgan encarregat de dotar els estaments responsables del govern i la gestió de les universitats dels instruments necessaris per avaluar la seva qualitat docent i investigadora, inclòs el rendiment acadèmic, palesar els punts forts i febles de la institució universitària, i fer propostes per engegar programes de millora i mesures per fer més rendibles els recursos disponibles i l'esforç inversor a càrrec dels pressupostos públics.

La creació d'instruments d'avaluació i millora cal considerar-la com un nou element de suport als d'ordenació del sistema que hem descrit en els apartats precedents, que havia de servir no només per impulsar i implementar mesures d'ordre intern, sinó també per recollir i canalitzar el flux constant d'informació que es produeix entre la universitat i la societat, i millorar en definitiva l'equitat i transparència del sistema.

3.1 L'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya

Sota la figura jurídica d'un consorci administratiu entre les universitats públiques i la Generalitat, es va crear l'octubre de 1996 l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, la primera institució d'aquest tipus creada a l'Estat espanyol. El seu Consell de direcció el formaren els set rectors i els set presidents dels consells socials de les universitats públiques, conjuntament amb el gerent del Comissionat i els directors generals d'Universitats i de Recerca. Posteriorment, el 2003, amb l'aprovació de la Llei d'Universitats de Catalunya (Llei 1/2003, de 19 febrer), adoptaria la forma jurídica d'entitat de dret públic de la Generalitat de Catalunya, ajustant la seva activitat al dret privat, amb personalitat jurídica pròpia, plena capacitat d'obrar i patrimoni propi per al compliment de les seves funcions.

L'Agència havia de ser l'instrument de reflexió i diàleg entre l'Administració, la universitat i la societat per aconseguir aquells objectius que hem indicat:

- de millora interna de l'activitat docent, investigadora i de gestió;
- de transparència i rendiment de comptes a la societat;
- d'intercanvi d'experiències entre les universitats.

Per acomplir la seva missió, l'Agència podia dur a terme les actuacions següents:

- Efectuar avaluacions específiques de la qualitat de la docència en la formació inicial o permanent, impartida pel professorat de les universitats, analitzada a nivell de departaments, titulacions, centres, instituts o del conjunt de la universitat.
- Analitzar els plans d'estudis universitaris i avaluar la seva efectiva implantació, així com els resultats de les seves reformes i modificacions, i el seu grau d'experimentalitat.
- Avaluar, certificar i acreditar els ensenyaments en el marc de l'espai europeu de la qualitat.
- Analitzar l'adequació de les infraestructures destinades als estudis universitaris i conèixer el nivell d'ocupació.
- Acreditar els sistemes i els procediments d'avaluació de la qualitat de les universitats, inclosos els que es refereixen a la funció docent del professorat.
- Emetre els informes pertinents per a la contractació de professorat lector i professorat col·laborador.
- Avaluar els mèrits individuals docents i investigadors del personal funcionari i contractat, per a l'assignació de complements retributius, així com del personal docent i investigador de les universitats privades.
- Realitzar avaluacions de la qualitat de la investigació que es realitza des dels departaments universitaris i valorar la seva incidència en el desenvolupament del sistema de ciència i tecnologia del país.
- Analitzar la relació efectiva de les universitats amb l'entorn social i els sectors econòmics i productius.
- Comprovar el nivell d'eficàcia i eficiència de la gestió dels recursos de les universitats i dels seus centres, així com de l'organització docent i administrativa.

- Estudiar el nivell d'eficàcia en la prestació i l'atenció real a l'estudiant usuari dels serveis de les universitats.
- Elaborar informes i propostes en relació amb l'anàlisi dels sistemes d'educació superior d'altres països i les seves modalitats d'avaluació i de millora de la qualitat.
- Totes aquelles tasques que li fossin encarregades pel departament competent en matèria d'universitats i per les universitats i altres institucions en l'àmbit propi de les seves funcions.

Des del 1996, any de la seva creació, fins al 2003, l'Agència va dur a terme més de 300 avaluacions i van ser més de 2.500 les persones que es van implicar en el procés d'avaluació. Així mateix, es van elaborar més de 25 guies d'avaluacions.

En els informes anuals aprovats pel seu Consell de direcció s'indicaven els avenços registrats, entre d'altres aspectes, en la revisió i l'actualització dels programes, en la preparació de les classes, en la modernització dels serveis als estudiants, i també els avenços produïts en matèria de cooperació internacional, tant en els àmbits de la docència com de la investigació.

Així mateix, és interessant assenyalar com constataren la necessitat d'intensificar els esforços per a resoldre l'excessiva càrrega lectiva dels estudiants, de superar l'insuficient rendiment acadèmic, d'implementar polítiques més efectives per a la inserció laboral dels titulats i, entre d'altres aspectes, solucionar el dèficit de personal tècnic de suport a la investigació.

Un aspecte substantiu de l'activitat de l'Agència fou el foment de la cultura de qualitat en un marc de cooperació i participació efectiva de les universitats. Així, s'organitzaren tallers de reflexió i debat amb les universitats i s'elaboraren marcs generals de bones pràctiques sobre aspectes estratègics, com l'avaluació del professorat, la transició dels estudiants de batxillerat a la universitat, el seguiment i la revisió de plans d'estudis i programes, l'avaluació de l'aprenentatge dels estudiants, l'avaluació per a la integració europea, etc.

En l'àmbit de la cooperació internacional, l'Agència fou la prime-

ra d'Espanya en integrar-se a la *International Network for Quality Assurance in High Education* i va ser també membre fundador de l'Associació Europea d'Agències per a la Qualitat de l'Ensenyament Superior (ENQA), essent activa en els principals projectes de desenvolupament de metodologies europees d'avaluació coordinats per ella. Així mateix, destaca el projecte dut a terme conjuntament amb les agències danesa i anglesa, sobre la definició i l'aplicació de criteris comparables sobre la qualitat en l'àmbit europeu amb l'objectiu de crear un model europeu d'avaluació de l'educació superior. Tota aquesta activitat li va merèixer ser reconeguda com una de les millors Agències en funcionament d'entre els països del sud d'Europa.

El treball de l'Agència s'estimulà amb accions de suport a la qualitat docent i investigadora, que es descriuran en els corresponents apartats (vegeu 5.2.2, p. 69, i 3.4.4, p. 155).

4. ELS ÀMBITS DE PARTICIPACIÓ I COORDINACIÓ

Com ja s'ha dit, l'activitat universitària té un paper fonamental en la vertebració d'un país des del punt de vista de l'enfortiment dels valors col·lectius que configuren la seva identitat i que asseguruen el progrés social i econòmic. És per això que els poders públics, les universitats i la societat en general han de compartir esforços i coresponsabilitzar-se per aconseguir la màxima qualitat i la màxima eficàcia en la prestació dels serveis universitaris.

Més enllà de la seva implicació directa en l'ordenació i finançament del sistema universitari, a l'administració també li pertoca treballar per millorar la imprescindible participació de la societat en la definició dels seus objectius i la necessària transparència de les seves activitats, una participació que no ha d'interferir en l'eficiència del seu funcionament ni en el bon govern de la mateixa. Dos són els instruments pensats per complir amb aquesta missió i que el Govern podia ordenar, el Consell Interuniversitari i els Consells Socials.